BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

ZAGADNIENIA GOSPODARCZE

w świetle
prasy i literatury ekonomicznej zagranicą

WARSZAWA

ROK III. 15 GRUDNIA 1948 NR 23

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO
DEPARTAMENT II PLANOWANIA
WYDZIAŁ EKONOMICZNY

Warszawa, dn.15 grudnia 48r.

ZAGADNIENIA GOSPODARCZE

w świetle prasy i literatury ekonomicznej zagranicą

Nr.23
Rok III

S p i s   r z e c z y :

Inż.F.BRABCOVA
Inż.V.HAVEL

Planowanie Inwestycji w Z.S.R.R.

Nr.6- Plańovane' hospodarstvi

Inż.F.BRABCOVA - Inż.V.HAVEL

PLANOWANIE INWESTYCJI W Z.S.R.R.

Nr 6 Plánované hospodářstvi

I. Określenie pojęcia

Terminologia radziecka rozumie przez pojęcie inwestycji użycie wartości materialnych celem wytworzenia, rozszerzenia lub odnowienia majątku trwałego[1] (kapitału zakładowego).

Trzeba przy tym mieć na uwadze, że w Z.S.R.R. pojęcie inwestycji (kapitalnyje włożenija)[2] utożsamia się w praktyce planowania oraz przy prowadzeniu ewidencji z pojęciem "roboty inwestycyjne" (kapitalnyje raboty).

Majątek trwały produkcyjny obejmuje te materialne czynniki gospodarstwa narodowego, które po ich wyprodukowaniu same w całości biorą udział w procesie społecznej reprodukcji, zachowując przy tym swoją wartość użytkową, wartość zaś ich przechodzi stopniowo - w miarę ich zużywania się - do produktu, w którego powstawaniu uczestniczą.

Do inwestycyjnych dóbr produkcyjnych zalicza się: budynki, służące do produkcji, maszyny, przyrządy, urządzenia energetyczne, rozdzielcze, środki komunikacyjne, narzędzia i inne podmioty inwentarza - z wyjątkiem drobnych szybko się zużywających: rurociągi, budowy drogowe i kolejowe, tamy, wodociągi, urządzenia służące do nawodnienia i melioracji, nakłady przeznaczone na przygotowanie gruntów pod upraw. i zalesienia, na nawożenie obliczone na długie lata, na bydło pociągowe produktywne, drób i pszczoły.

Do dóbr inwestycyjnych nieprodukcyjnych należą składniki majątku narodowego, które służą do celów nieprodukcyj-

---

1) Majątek trwały jest częścią całego majątku narodowego, która obejmuje niżej podane elementy gospodarki narodowej i dzieli się na majątek trwały (dobra inwestycyjne): a) produkcyjny, b) nieprodukcyjny.

2) Dosłownie: nakład kapitału.

nych, zużywają się stopniowo i tym samym zatracają powoli swoją wartość. Należą tu więc: wszystkie publiczne i prywatne obiekty mieszkalne (żiłoj fond[1]), następnie budynki, instalacje, maszyny, aparaty i urządzenia energetyczne w gospodarce komunalnej, w administracji, służące do celów obrony, oświaty, sztuki, ochrony zdrowia oraz inne zakłady i urządzenia socjalne, zdrowotne i kulturalne.

Nie należą tu takie dobra osób prywatnych, które chociaż służą przez dłuższy okres czasu, jak: odzież, meble, przedmioty domowego użytku, ibstrumenty muzyczne itd., lecz są dobrami konsumcyjnymi.

II. Zakres inwestycji

Do zakresu inwestycji należa nakłady na cele następujące:

1) roboty budowlane,
2) prace montażowe,
3) wyposażenie techniczne,
4) projekty i studia oraz prace geologiczno-poszukiwawcze i naukowo-badawcze,
5) założenie i uzupełnianie stad bydła pociągowego i produktywnego,
6) prace, związane z przydzielaniem gruntów oraz nakłady, połączone z przesiedlaniem z gruntów, przeznaczonych na cele budowlane,
7) nakłady, które nie powodują przyrostu trwałego majątku zakładowego,
8) nakłady kołchozów i organizacji spółdzielczych na cele budowlane.

Ad.1. Do robót budowlanych zalicza się:

a) prace przy budowie, przebudowie i przybudówkach lub rozszerzenie stałych i tymczasowych budynków, wymienionych w spisie tytułów planu prac budowlanych i budów wszelkiego rodzaju: przemysłowych (zakłady produkcyjne, wielkie piece, kopalnie itd.), komunikacyjnych (mosty, drogi kołowe, przepusty i inne), komunalnych (budowa rurociągów i kanalizacji, sieci elektrycznej itd.); należy tu także montaż konstrukcji metalowych,

b) prace przy budowie oraz instalacji urządzeń sanitarno-technicznych i oświetleniowych,

c) zakładanie fundamentów pod budynki i urządzenia techniczne, obmurowywanie kotłów, pieców itd.

1/Fundusz mieszkaniowy.

d) uprawa gruntów i terenów oraz niwelowanie parcel budowlanych, burzenie budynków, ścinanie drzew, karczowanie pni, odwadnianie itd.,

e) sadzenie drzew oraz prace, mające na celu nadanie właściwego wyglądu zabudowywanemu terenowi,

f) prace melioracyjne (nawadnianie, odwadnianie) itd.,

g) roboty budowlane w kopalniach (o ile nie są związane z działalnością produkcyjną).

Ad.2. Prace montażowe są pracami przy montażu oraz instalowaniu urządzeń technicznych i energetycznych w obiektych stałych i tymczasowych, łącznie z pracami przy próbach jakościowych montowanego urządzenia. Zalicza się tu także prace przy zakładaniu instalacji przemysłowych, niezbędnych do wykonania robót montażowych, prace przy budowie pomocniczych rusztowań i klatek schodowych, połączonych konstrukcyjnie z zakładanym urządzeniem technicznym oraz prace, połączone z jego wykończeniem wewnętrznym i zewnętrznym.

Ad.3. Do nakładów na narzędzia produkcji i urządzenia techniczne należą: wydatki na wykonanie lub nabycie narzędzi mierniczych, probierczych oraz innych przedmiotów inwentarza produkcyjnego i gospodarczego. Pojęcie dobra inwestycyjnego nie obejmuje inwentarza i narzędzi, których trwałość wynosi mniej niż jeden rok oraz przedmiotów o wartości do 200 rubli, tj. niższej niż urzędowo ustalony limit. Narzędziami w rozumieniu punktu 3 są wszelkie rodzaje urządzeń technicznych,energetycznych i komunikacyjnych do celów przewozu poziomego i pionowego,obrabiarki,motory,turbiny,lokomotywy,wagony,samoloty,samochody,traktory,maszyny rolnicze, maszyny budowlane,kotły,czerpadła,urządzenia laboratoryjne, warsztaty,stacje doświadczalne,pracownie lekarskie i lecznicze. Urządzenia sanitarno-techniczne,jak kotły służące do ogrzewania,radiatory,kaloryfery itd. uważane są za materiał i zaliczane do wartości robót budowlanych.

Ad.4. Projekty,studia,prace geologiczno-poszukiwawcze oraz naukowo-badawcze obejmują opracowywanie projektów wstępnych,projektów technicznych i rozwiązań szkicowych ; prace naukowo-badawcze,geologiczno-poszukiwawcze,miernicze i topograficzne,łącznie z opracowaniem odnośnych wyników w pracowniach,o ile dotyczą konkretnych obiektów budowy.

Ad.5 Do nakładów na założenie i uzupełnianie stad bydła pociągowego i produktywnego należą nakłady,związane z hodowlą lub uzyskaniem młodego pogłowia bydlęcego do stad bydła pociągowego i produktywnego. Młodzież,wyhodowaną we własnym gospodarstwie,ocenia się wg. faktycznej wartości.

Ad.6. Punktu tego nie komentował autor osobno.

Ad.7. Do nakładów,które nie powodują przyrostu majątku trwałego należą nakłady na prace geologiczno-poszukiwawcze i naukowo-badawcze,nie związane z budową określonych objektów i prowadzone według odrębnych kosztorysów.Zalicza się tu także wydatki administracyjne przedsiębiorstwa prowadzącego te prace,łącznie z nadzorem technicznym,jak również wydatki na prace przy przystosowywaniu terenu do późniejszych robót budowlanych i karczowania lasu,o ile prace te wykonywane są ze środków,przeznaczonych na inwestycje.

Do inwestycji zalicza się również renowacje,czyli kapitalne remonty,podczas gdy drobnych prac konserwacyjnych nie włącza się do planu inwestycyjnego,z wyjątkiem utrzymania dróg i mostów przy współudziale mieszkańców /brygady pracownicze/.

Do kapitalnych remontów zalicza się prace,wykonywane w odstępach kilkuletnich /w przybliżeniu raz na 3 - 8 lat/,polegające na odnowieniu lub wymianie poszczególnych konstrukcji oraz prace,związane z tym odnowieniem albo wymianą,przy czym wydatki te zalicza się na rachunek odpisów amortyzacyjnych.

Przez kapitalny remont budynku rozumie się prace z góry przewidywane,mające związek z przeznaczeniem użytkowym budynku,prowadzone w krótszych lub dłuższych odstępach czasu / z wyjątkiem nieprzewidzianych wypadków/, przy których wymienia się znaczną ilość zużytych części albo choćby nawet niewielką ilość, lecz ważnych elementów,np. konstrukcji nośnych,pod warunkiem jednak,że pierwotne przeznaczenie budowli pozostanie bez zmiany.

Przez remont techniczny rozumiemy prace,które się przewiduje z góry na podstawie dotychczasowych doświadczeń,biorących pod uwagę warunki w których funkcjonuje dane urządzenie techniczne ; pojęcie remontu technicznego obejmuje wymianę i naprawę znacznej ilości zużytych elementów,

albo choćby nawet niewielkiej ilości,lecz ważnych części przedmiotu,urządzenia,maszyny lub środka transportowego.

Przez remont bieżący /tiekuszczij remont/ rozumie się stale powtarzające się prace,mające na celu utrzymanie nowozbudowanych i odnowionych urządzeń i budynków. Utrzymywanie tych urządzeń i budynków oznacza wykonywanie we własnym czasie napraw mniej ważnych części urządzeń i budynków,przy czym dopuszcza się również częściową wymianę tych drobnych części na nowe. Remont bieżący polega na corocznej naprawie albo ulepszaniu tych lub innych konstrukcji /w celu likwidacji/ ~~przypadkowych~~ szkód, ochrony konstrukcji przed przedwczesnym zniszczeniem się oraz w celu utrzymania ich w stanie należytym i zdatnym do użycia. Wydatki na te cele obciążają rachunek kosztów ruchu.

Szczególne miejsce zajmują naprawy odtwarzające /wosstanowitelnyj remont/, polegające na odnowieniu budynków albo ich części,które ucierpiały na skutek klęsk żywiołowych albo zaniedbania trwającego dłuższy okres,- Wydatki,połączone z takimi naprawami,zalicza się na rachunek "kosztów specjalnych".

III. Plan inwestycyjny.

Plan inwestycyjny jest integralną częścią planu gospodarki narodowej jako całości. Celem jego jest zapewnić - drogą budowy i kapitalnych remontów objektów stanowiących kapitał zakładowy gospodarki narodowej, - właściwe rozmieszczenie sił produkcyjnych państwa w poszczególnych okręgach gospodarczych oraz zbliżenie przemysłu do źródeł surowców i rynków zbytu tak,aby bogactwa naturalne mogły być wykorzystane w sposób jaknajlepszy, oraz aby zapewniony był gospodarczy i kulturalny rozwój wszystkich okręgów.

Plan gospodarki narodowej obejmuje nie tylko całość zamierzonych inwestycji oraz ich rozmieszczenie z punktu widzenia ich roli w gospodarce narodowej,ale również specyfikację /titulnyje spiski/ budowlanych lub odnawianych obiektów przemysłowych,kolei żelaznych,stacji maszynowo-ciągnikowych,domów mieszkalnych,szkół,szpitali, teatrów itd.

Plan ustala przede wszystkim racjonalny podział preliminowanych funduszów inwestycyjnych na wykonanie zamierzonych obiektów, w czasie możliwie najkrótszym.

Obniżenie kosztów produkcji,przyśpieszone metody,mechanizacja pracy i koncentracja środków finansowych i materiałowych na obiektach najważniejszych umożliwiają najlepsze wykorzystanie nakładów inwestycyjnych dla gospodarstwa narodowego.

Wykonanie państwowych planów inwestycyjnych wymaga odpowiedniego tempa rozwojum przemysłu materiałów budowlanych,przedmiotów wyposażenia wewnętrznego oraz innych dziedzin przemysłu,mających związek z realizacją planu inwestycyjnego. Wszelkie przedmioty wyposażenia technicznego budowanych i istniejących zakładów uzyskuje się ze środków,przewidzianych w planie inwestycyjnym. Oznacza to,że przy planowaniu inwestycji musi być zapewniona realność planu oraz że plan inwestycyjny może być skuteczny tylko wtedy,gdy jest skoordynowany z innymi częściami planu gospodarki narodowej.

Plany inwestycyjne dzielą się,podobnie jak inne składniki planu gospodarki narodowej, na plany perspektywiczne,roczne i kwartalne.

Przed planowaniem prac inwestycyjnych/na dany okres/ ~~należy~~ określić przede wszystkim oczekiwane wykonanie planów inwestycyjnych w okresie poprzedzającym,ponieważ wyniki tego okresu wyznaczają w dużej mierze możliwości rozwoju prac inwestycyjnych w okresie planowanym.

Plan inwestycyjny obejmuje zarówno budowę nowych przedsiębiorstw i innych obiektów,jak również odnowienie,rozszerzenie i rekonstrukcję obiektów istniejących. Plan ustala ogólny wolumen inwestycji w cenach kosztorysowych dla całej gospodarki narodowej. Obok tego zawiera on odrębne specyfikacje dla poszczególnych ministerstw i dziedzin gospodarki narodowej /przemysł,rolnictwo itd/, ponadto uwzględnia inwestycje nieprodukcyjne,jak np: budowa mieszkań,obiektów służących celom kulturalnym, zdrowotnym ,potrzebom komunalnym. Miejscowa komisja planowania musi wziąć pod uwagę podział inwestycji,ustalony dla danego okręgu.

Najważniejszą rzeczą przy opracowywaniu planu inwestycyjnego jest ustalenie,ile obiektów powinno się w danym okresie ukończyć i to z podaniem terminu uruchomienia rodzaju obiektu i jego potencjału wytwórczego. Np. w przemyśle węglowym plan inwestycyjny ustala ilość szybów,

które ma się uruchomić w ciągu roku lub kwartału, z podaniem szczegółowego ich spisu i planowanej wysokości wydobycia węgla; podobnie w hutnictwie plan ustala termin budowy i uruchomienia pieców martenowskich, określając wysokość rocznej produkcji stali. W ten sposób planuje się również potencjał wytwórczy dla innych gałęzi gospodarki narodowej i budów służących celom kulturalnym, jak : mieszkania, szkoły, szpitale, itp. /z podaniem liczby uczniów w szkołach, liczby łóżek w szpitalach, powierzchni mieszkalnej w m^2/.

Plan na dany okres /zarówno jeśli idzie o rozmiar prac, jak i termin uruchomienia nowego potencjału wytwórczego lub innych obiektów majątku trwałego/, sporządza się z uwzględnieniem konieczności maksymalnego skrócenia czasu budowy i zapewnienia możliwie najszybszego uruchomienia budowanych i odnawianych obiektów.

W celu szybkiego uruchomienia tych obiektów jest rzeczą konieczną przewidzieć w planie inwestycyjnym koncentrację źródeł finansowych i materiałowych oraz sił pracowniczych i nie dopuszczać do rozpraszania środków.

Plan prac inwestycyjnych sporządza Gosplan ZSRR x/, a zatwierdza go Rada Ministrów Z.S.R.R., jako część składowa ogólnego planu gospodarki narodowej ; tak samo uchwalone są jego części dotyczące poszczególnych ministerstw / w ramach gospodarki wszechzwiązkowej/ oraz na poszczególne republiki /w ramach gospodarki republikańskiej i miejscowej/.

Rozmiar inwestycji określa potrzeba budowy nowych i rekonstrukcji obecnych przedsiębiorstw, niezbędnych dla wykonania państwowych planów produkcji.

Prace inwestycyjne dzielą się na "limitowe" i "pozalimitowe" zależnie od tego, czy prowadzone są w ramach limitów ustalonych na podstawie planu państwowego, czy też wykonywane są poza planem.

Do "limitowych" /scentralizowanych/ inwestycji należą inwestycje, przewidziane w planie w granicach ściśle określonego limitu, ustalonego dla każdego obiektu, jak również dla danej gałęzi gospodarki narodowej, jeżeli finansuje się ją zgodnie z planem inwestycyjnym i zapewnia się jej wskutek tego scentralizowane przydziały materiałów, sił pracowniczych itp.

x/ Państwowy Urząd Planowania .

Do inwestycji "pozalimitowych"/nie... limitowanych/ należą inwestycje,przeprowadzane przez przedsiębiorstwa głównie ze środków własnych oraz z miejscowego budżetu. Tak np. każde robotnicze osiedle może użyć rocznie w całości 25 tys. rubli na inwestycje komunalne i mieszkaniowe,które się ukończy w okresie jednego roku i które są przeznaczone na poprawę warunków bytu pracowników w miastach i osiedach.

Finansowanie inwestycji pozalimitowych odbywa się zgodnie z planem finansowym bądź ze środków budżetowych,bądź też z własnych środków przedsiębiorstw lub organizacji gospodarczych :

Przy ustalaniu rozmiaru prac inwestycyjnych należy rozróżniać również obiekty "nadlimitowe" i "podlimitowe", t.j. obiekty,które wymagają nakładu wyższego lub niższego od ustalonego limitu. W każdej gałęzi gospodarki narodowej obowiązują pewne normy nakładów dla poszczególnych budow i obiektów,według których można ustalić,czy dany obiekt jest nadlimitowy,czy też podlimitowy.

Obiekty nadlimitowe ustalają bądź władze związkowe,bądź władze republik związkowych. Tak np.zarządzenie Nr.150 z dnia 4.3.37r. Rady Ministrów R.S.F.R.R.ustala następującą specyfikację obiektów nadlimitowych,których inwestycje wymagają uchwały tejże Rady Ministrów,bez względu na to,czy obiekty te należą do kompetencji organów republikańskich,czy miejscowych. :

1/Obiekty wartości kosztorysowej 3 miln.rubli i wyżej - cementownie.

2/Obiekty wartości kosztorysowej 2,5 miln. rubli i wyżej - fabryki wyrobów bawełnianych,lnianych oraz inne fabryki włókiennicze.

3/Obiekty wartości kosztorysowej 2 miln. rubli i wyżej - przemysł obróbki metali,produkcja materiałów ogniotrwałych instrumentów muzycznych,przemysł odzieżowy,konserwowy,mięsny.

4/Obiekty wartości kosztorysowej 1,5 miln.rubli i wyżej - kopalnie,cegielnie,produkcja pokryć dachowych i in.,przemysł poligraficzny,szklarski,ceramiczny,papierniczy,produkcja waty,pomocy naukowych,przedmiotów galanteryjnych,artykułów pilśniowych,krochmalu.

5/obiekty wartości kosztorysowej 1 miln.rubli i wyżej - przemysł chemiczny,kopalnie surowców /z wyjątkiem rud/,produkcja przyborów szkolnych i kancelaryjnych,pił do drzewa,przemysł drzewny,meblarski,perfumeryjny,mydlarski,produkcja cukier-

ków,ciastek,przemysł przeróbki kości,przemysł browarniczy, napojów bezalkoholowych,mleczarski!

6/Obiekty wartości kosztorysowej 0,5 miln.rubli i wyżej - przemysł nowych materiałów budowlanych,przemysł drożdżowy.

7/Obiekty wartości kosztorysowj 300 tys.rubli i wyżej - wszystkie przedsiębiorstwa przemysłowe,spólnot rybackich i inwalidzkich.

8/Nowe elektrownie komunalne o mocy 300 kW i wyżej.

9/Nowe wodociągi,kanalizacje,kolejki,tory /drogowe,uliczne/, mosty nad rzekami spławnymi,szkoły miejskie,nowe sowchozy, niezależnie od wartości obiektów i ich potencjału.

10/Budowa nadbrzeży,elektrownie wodne,domy sowietów,mieszkalne, szkoły przemysłowe,wyższe szkoły i pozostałe uczelnie,budynki zakładów naukowo-badawczych,parki kultury,rozbudowa i rekonstrukcja sieci wodociągowej,kanalizacyjnej i torów ulicznych - wartości kosztorysowej od 1 miln.rubli i wyżej.

11/Łaźnie i pralnie wartości kosztorysowej 750 tys.rubli i wyżej dla każdego obiektu.

12/Rozbudowa i rekonstrukcja elektrowni komunalnych,garaże, stadiony,domy wypoczynkowe,domy kultury,kluby,biblioteki, muzea,żłóbki,zakłady położnicze,sieć dystrybucyjna i składowa,prace nadwadniające i melioracyjne - wartości kosztorysowej 500 tys. rubli i wyżej dla każdego obiektu.

13/Podjazdy,warsztaty naprawy samochodów,stacje naprawcze dróg wartości kosztorysowej 300 tys.rubli i wyżej dla każdego obiektu.

14/Podmiejskie gospodarstwa rolne wartości kosztorysowej 250 tys.rubli i wyżej dla każdego obiektu.

Wszystkie obiekty pozostałe, o wartości prac inwestycyjnych niższej niż wyżej podane limity,mogą być uchwalane przez komitety wykonawcze okręgowych /krajowych,miejskich/rad delegatów pracowniczych.

Kosztorys prac inwestycyjnych musi wyodrębniać wydatki na wykonanie samej budowy,na nabycie,zainstalowanie i montaż przedmiotów wyposażenia technicznego oraz wydatki pozostałe.

Poszczególne ministerstwa rozdzielają ogólną sumę nakładów inwestycyjnych,ustaloną w planie gospodarki narodowej pomiędzy obiekty objęte tzw.wykazaniu tytułów /titulnyje spiski/.Wykazy tytułów zawierają rubryki następujące: miejsce prac budowlanych,projektowany,potencjał wytwórczy zakładu,

termin rozpoczęcia i ukończenia prac budowlanych,nakłady budżetowe oraz rozmiar inwestycji w okresie planowanym.

Przed opracowaniem "Wykazu tytułów" przeprowadza się skrupulatne badanie gospodarki okręgu,kraju,miasta lub obwodu celem wyjaśnienia potrzeb danego terytorium w zakresie wyrobów przemysłowych oraz możliwości ich zaspokojenia drogą lepszego wykorzystania wszystkich dotychczasowych źródeł.

Procedurę uchwalania wykazu tytułów inwestycyji podlimitowych,podległych kompetencji organów republikańskich ustalają ministerstwa,a dla inwestycji,podległych miejscowym organom ministerstw Z.S.R.R.,-krajowe i okręgowe komitety wykonawcze; wykazy tytułów budowli miejscowych włączone są do planów inwestycyjnych ministerstw.

Dla każdego obiektu inwestycyjnego,objętego planem inwestycyjnym,zakłada się kartę tytułową,która zawiera następujące dane zasadnicze :

1/nazwa i miejsce budowy,
2/rok,w którym budowę rozpoczęto i ukończono,
3/projektowany potencjał wytwórczy we właściwych jednostkach,
4/ogólna wartość budowanego obiektu,
5/ a/wartość prac,ukończonych na dzień rozpoczęcia się nowego okresu planowania / w rublach/,
   b/wysokość kapitału zakładowego /majątku trwałego,włączonego do procesu produkcyjnego na dzień rozpoczęcia się nowego okresu planowania,/w rublach/,
   c/potencjał wytwórczy czynny na dzień rozpoczęcia się nowego okresu planowania /w odpowiednich jednostkach/,
6/ plan: a/wartość prac /w rublach/,
   b/potencjał wytwórczy,który ma być uruchomiony,
   c/kapitał zakładowy,który ma być włączony do procesu produkcyjnego,
7/termin uruchomienia,
8/opis dokumentacji technicznej,organ ją zatwierdzający i data zatwierdzenia.

W celu zapewnienia ciągłości wykonania planu inwestycyjnego oraz elastyczności użycia środków,ministerstwa i główne zarządy mają prawo pozostawienia do własnej dyspozycji rezerwy w wysokości do 3% całej sumy przeznaczonej na inwestycje.

Przeznaczenia tej rezerwy nie ustala się z góry i dysponuje się nią zależnie od potrzeby. Rezerwę tę tworzy się częściowo z dotacji budżetowych,częściowo zaś z oszczędności organów gospodarczych i proporcjonalnie do ich udziału w całości nakładów inwestycyjnych.

W zakresie budownictwa nadlimitowego o znaczeniu wszechzwiązkowym - ministrowie Z.S.R.R. mają prawo redystrybucji - stosownie do nowopowstałych potrzeb sum prze-

znaczonych na inwestycje dla tego budownictwa, jednakże zmiana wysokości środków przydzielonych dla poszczególnej budowy,nie może przekroczyć 3% sumy pierwotnej części. W stosunku do obiektów,planowanych w skali republikańskiej oraz obiektów o znaczeniu miejscowym,prawo to przysługuje radzie ministrów poszczególnych republik związkowych lub okręgowym /krajowym/ komitetom wykonawczym,przy czym granica 3% pozostaje ta sama.

IV. Projekt i kosztorys.

Dla wszystkich budowli,wyliczonych w "wykazach Tytułów" muszą być sporządzone projekty techniczne i kosztorysy. Zarządzenie Rady Ministrów ZSRR z 3 września 34r. zakazuje urzędom państwowym i organizacjom gospodarczym prowadzenia prac budowlanych i montażowych przy obiektach,które nie posiadają zatwierdzonych projektów i kosztorysów,bankom zaś zabrania finansowania takich budowli. Przy projektowaniu danej budowli opracowuje się przede wszystkim projekt wstępny,który określa możliwości techniczne oraz celowość budowy danego obiektu pod względem gospodarczym w danym miejscu i w danym okresie,a także daje gwarancje właściwego wyboru miejsca budowy i źródeł zaopatrzenia budowy w podstawowe materiały,wodę i energię. Po zatwierdzeniu projektu wstępnego przez ministra opracowuje się projekt techniczny,który rozwiązuje główne zadania techniczne oraz zawiera wskaźniki techniczno-gospodarcze i specyfikacje nakładów inwestycyjnych.

Projekt techniczny musi zawierać wszystkie rysunki,obliczenia i dane,niezbędne do planowania przyszłego przedsiębiorstwa t.j.do planowania budowy wchodzących w jego skład obiektów,urządzeń i dróg komunikacyjnych,zaopatrzenia w energię i w wodę,programu produkcyjnego całego przedsiębiorstwa i poszczególnych jego działów,procesu technologicznego,niezbędnego wyposażenia technicznego,potrzeb w zakresie surowców, półfabrykatów,paliwa i gotowych wyrobów ; liczby robotników, kalkulacji kosztów zasadniczej produkcji i koniecznych środków obrotowych.

Do projektu technicznego załącza się generalny kosztorys wszystkich nakładów inwestycyjnych oraz szczegółowe kosztorysy poszczególnych obiektów i innych robót opracowane według norm ustalonych w instrukcjach budżetowych, cenników dotyczących materiałów i przedmiotów wyposażenia technicznego. Instrukcje te i cenniki wydają ministerstwa.

Kosztorys generalny,obejmujący wszelkie nakłady

inwestycyjne /począwszy od prac przygotowawczych aż do uruchomienia przedsiębiorstwa/,składa się z trzech części :

część I zawiera nakłady,związane z projektowaniem i wykonaniem budowy;

część II - wydatki na utrzymanie administracji budowy i przygotowanie kadr dla uruchomienia obiektu ukończonego;

część III - wydatki na budowle tymczasowe i urządzenia, przeznaczone do obsługi robót budowlanych oraz na zaopatrzenie się w maszyny budowlane,środki transportu i inwentarz budowlany.

Kosztorys generalny wykazuje w szczególności tę część wymienionych nakładów,która powraca do właściciela budowli po jej ukończeniu ,jako wpływ ze zbycia zdemontowanych urządzeń , prowizorycznych budynków,niezbędnych przy prowadzeniu budowy itp.

Na mocy zarządzenia Rady Komisarzy Ludowych ZSRR z 29.2.37r. koszty ogólne budownictwa prowadzonego przez przemysłowe komisariaty ludowe /obecnie ministerstwa/ i komisariat ludowy komunikacji,nie mogą przekroczyć 21% nakładów na prace budowlane.

V. Sposób przeprowadzania prac.

Budowę wykonuje się albo drogą "zamówienia" t.j.za pośrednictwem specjalnych organizacji budowlanych albo sposobem gospodarczym przez samą instytucję do której należy budowany obiekt.

Budownictwo "na zamówienie" prowadzą specjalne organizacje,trusty i biura,wyposażone we własne maszyny budowlane i stałe kadry wykwalifikowanych robotników,co przyczynia się do zwiększenia wydajności pracy i rozwoju ruchu stachanowskiego. Przedsiębiorstwa te mogą elastycznie wykorzystać swoje środki przy budowie kilku obiektów i dlatego mogą budować taniej, szybciej i lepiej.

Budownictwo za pośrednictwem organizacji budowlanych prowadzi się na podstawie umowy zawartej między organizacją, której plan obejmuje daną budowlę /inwestorem/ a organizacją, która budowle wykonuje. Każda budowa musi mieć głównego kierownika odpowiedzialnego za wszelkie prace.Kieruje on całością robót budowlanych,pewne zaś roboty specjalne i montażowe może zleciów właściwym organizacjom. Organizacjom budowlanym przydziela się odpowiednie środki obrotowe na pokrywanie bieżących

wydatków aż do chwili rozrachunku ostatecznego,z tytułu wykonanych i zaakceptowanych robót.

Prowadzenie prac budowlanych we własnym zakresie jest relatywnie droższe i wykazuje gorsze wyniki,ponieważ wymaga liczniejszych kadr pracowniczych,zakładania przedsiębiorstw pomocniczych i uzyskania maszyn,które po ukończeniu danej budowy nie mogą być przez przedsiębiorstwo w dalszym ciągu wykorzystywane. Pomimo to sposób ten jest szeroko stosowany przy niewielkich obiektach budowlanych,ponieważ organizacje budowlano-montażowe nie są w stanie zaspokoić popytu. Przy prowadzeniu prac we własnym zakresie stwarza się w przedsiębiorstwie osobny dział inwestycyjny, który pracuje zgodnie z zasadą "chozraszczotu" /gospodarka na własny rachunek/ i sporządza bilans samodzielnie.

Zarówno przy prowadzeniu robót sposobem gospodarczym jak i za pośrednictwem specjalnych organizacji budowlanych przestrzega się zasady "kalkulacji gospodarczej", a m.i. odrębnej rachunkowości dla poszczególnych odcinków budowlanych, dla transportu, dla gospodarki zaopatrzeniowej i składowej / magazynowej/,dla przedsiębiorstw pomocniczych i ubocznych.

VI. Finansowanie inwestycji.

Głównym źródłem finansowania inwestycji jest budżet państwowy. Budżet ten ściąga drogą podatków i zysków z produkcji państwowej część dochodu narodowego,którą potym redystrybuje,dostarczając środków przede wszystkim tym gałęziom,których rozwój jest w okresie planowanym najważniejszy.

Drugim źródłem finansowania inwestycji są odpisy amortyzacyjne. Część tych odpisów tworzy fundusz na kapitalne remonty, część zaś /większa/ wpływa do banku inwestycyjnego,który gromadzi środki na finansowanie inwestycji. Wysokość odpisów amortyzacyjnych zależy od okresu zużywania się przedmiotów majątkowych w przedsiębiorstwie. Jeżeli np. okres ten w danym przedsiębiorstwie wynosi 10 lat,to roczna suma odpisów amortyzacyjnych wynosi 10% wartości pierwotnej majątku,przy okresie 20 lat - 5% itd.

Dalszym źródłem finansowania inwestycji jest zysk przedsiębiorstw,pozostający po zapewnieniu planowego przyrostu ich środków obrotowych,ponadplanowe ich oszczędności oraz mobilizacja rezerw wewnętrznych.

Wszystkie te środki akumulują specjalne banki inwestycyjne /Bank Przemysłowy,Bank Rolny,Bank Handlowy oraz

Centralny Bank Gospodarki Komunalnej/. Banki te finansują inwestycje budowlane oraz kontrolują sposób wykorzystywania przydzielonych na te cele środków państwowych,czuwając nad ścisłym przestrzeganiem zasad kalkulacji gospodarczej oraz dążąc do obniżenia kosztów budowy. W celu ułatwienia tej kontroli banki inwestycyjne koncentrują wszystkie fundusze przeznaczone na inwestycje budowlane i wszelkie sumy z tego tytułu wydawane są tylko za ich pośrednictwem

Przy inwestycjach realizowanych za pośrednictwem organizacji budowlanych bank finansujący inwestycje przelewa środki pieniężne z konta inwestora na konto danej organizacji budowlanej w miarę przedstawienia przez nią rachunków na wykonane prace. Rachunki te zestawia się miesięcznie po zaakceptowaniu wykonanych prac, a podpisują ją przedstawiciele inwestora i organizacji budowlanej.

Przy inwestycjach prowadzonych sposobem gospodarczym, metody finansowania zależą od typu inwestycji. Przy budowach nadlimitowych finansowanie odbywa się na podstawie wykazów miesięcznych robót wykonanych i zaakceptowanych,które to wykazy podpisuje kierownik budowy i dyrektor przedsiębiorstwa inwestycującego; do czasu przedłożenia tych wykazów wypłaca się inwestorom zaliczkę na materiał i inne koszty,związane z prowadzeniem robót; Przy budowach podlimitowych finansowanie odbywa się regulowania rachunków,wystawionych na poszczególne rodzaje nakładów /płace,materiały,instalacje,koszty ogólne itp/,przy czym finansowanie przeprowadza się w granicach ustanowionego limitu dla danej budowy.

W celu ułatwienia prowadzenia drobnych prac inwestycyjnych i remontów oraz w celu łatwiejszego uzyskania drobnego urządzenia i inwentarza rada komisarzy ludowych ZSRR zezwoliła w swym zarządzeniu z 19.9.35r. urzędom i przedsiębiorstwom państwowym,spółdzielniom oraz innym organizacjom społecznym na pewne nakłady inwestycyjne poza planem inwestycyjnym /nakłady pozalimitowe/. Nakłady te dozwolone są pod warunkiem,że pokrywać się je będzie ze środków,przeznaczonych w planach finansowych organów i urzędów gospodarczych z oszczędności pozaplanowych i z rezerw wewnętrznych oraz,że wykażą one natychmiastowy efekt gospodarczy,a koszt ich nie przekroczy maksymalnej wysokości, ustalonej dla tego rodzaju inwestycji pozalimitowych.

Urzędy i organizacje ,którym zezwolono na nakłady pozalimitowe, muszą posiadać zatwierdzony budżet ludowy i dotrzy-

mać przewidzianych w nim ustalonych cen na materiały budowlane,urządzenia i transport samochodowy oraz furmankowy.

Do wydatków pozalimitowych zalicza się następujące nakłady:

1/nakłady,służące na nabycie urządzeń,aparatur i inwentarza dla przedsiębiorstw w ruchu, do 200 rubli za jednostkę;

2/na remonty i małe budowy łącznie z wymianą lub odnowieniem urządzeń w przedsiębiorstwach przemysłowych przy nakładzie budżetowym na te prace do 5000 rubli na przedsiębiorstwo i pod warunkiem wykonania robót w ciągu jednego roku;

3/na remonty kapitalne budynków mieszkalnych przy zakładach przemysłowych do wysokości nie przekraczającej połowy przypadających na te cele odpisów amortyzacyjnych ;

4/na budowę lub nabycie przedmiotów wyposażenia technicznego z zysków oddziałów fabrycznych,przerabiających odpadki powstałe przy produkcji przedmiotów masowego spożycia ;

5/na budowę mieszkań /łącznie z ich wyposażeniem/,na nabycie inwentarza dla ogródków dziecięcych,żłóbków,stołówek i internatów dla pracujących - z premii,przyznanych za wyniki wszechzwiązkowego socjalistycznego współzawodnictwa ;

6/ na odnowienie majątku,zniszczonego przez klęski żywiołowe, do wysokości premii ubezpieczeniowej,jeśli idzie o majątek ubezpieczony - lub w granicach rzeczywistych kosztów odnowienia /ale tylko do wysokości 100.000 rubli/,jeżeli majątek jest nieubezpieczony.

7/na nabycie drobnego inwentarza,mebli,sprzętu i kancelaryjnego urządzenia dla przedsiębiorstw w ruchu i dla urzędów, w granicach,uchwalonych budżetem ;

8/na opracowanie typowych projektów ;

9/na przebudowę pomieszczenia,na urządzenie,inwentarz i narzędzia dla zakładów masowego odżywiania do wysokości 5.000 rubli rocznie / w Moskwie,Leningradzie i Kijowie do 10.000 rubli rocznie/ ;

10/nakłady przedsiębiorstw na drobne budownictwo i urządzenia w sektorze drogowym,nie przekraczające 5.000 rubli dla przedsiębiorstwa ;

11/na budowę kiosków,sklepików,bufetów i urządzeń dla przenośnego handlu sezonowego, do 2000 rubli na jednostkę /w Moskwie, Leningradzie i Kijowie do 5.000 rubli/;

12/na remonty kapitalne domów mieszkalnych /należących do państwowego funduszu mieszkaniowego/,szpitali,szkół,sanatoriów, domów wypoczynkowych, zakładów inwalidzkich,zewnętrzne odnowie-

nie budynków,na włączenie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej domów,szkół i szpitali,włączenie abonentów do sieci telefonicznej oraz radioodbiorczej ;

13/na uzupełnianie stad bydła produktywnego i pociągowego w miejsce bydła utraconego ;

14/na wydatki miejskich rad,gospodarstw komunalnych i przedsiębiorstw pomiarowych,planujących i urządzających zieleńce w miastach,na urządzenia studzien,brukowanie,wykopy dla kanałów odwadniających i na inne prostsze prace melioracyjne ;

15/wydatki na budownictwo komunalne i socjalno-kulturalne w ośrodkach powiatowych i w osiedlach robotniczych,w zakresie robót, które mają być ukończone w ciągu jednego roku,do wysokości 25.000 rubli na jeden ośrodek powiatowy lub osiedle robotnicze; granica ta może być w poszczególnych wypadkach - za zgodą rady ministrów republik związkowych lub okręgowych komitetów wykonawczych - podwyższona do 50.000 rubli.

Zarządzenie Rady Ministrów ZSRR i Centralnego Komitetu WKP/b/ z dnia 7.1.1941r. upoważnia organy administracyjne republik związkowych,okręgów i krajów do podwyższania ponad ustalone limity nakładów na budowę i organizację przedsiębiorstw przemysłu miejscowego,produkujących towary masowego spożycia oraz artykuły spożywcze z surowców miejscowych,materiały budowlane i paliwa. Mianowicie rady ministrów republik związkowych mają prawo podwyższać te nakłady do wysokości 500.000 rubli ;rady ministrów autonomicznych republik,oraz okręgowe i krajowe komitety wykonawcze - do wysokości 200.000 rubli; miejskie i powiatowe komitety wykonawcze - do wysokości 50.000 rubli na zakład.

Wydatki te pokrywa się z nadwyżek wpływów budżetowych i z oszczędności,osiągniętych w pozycjach wydatków budżetu. Nie wchodzą przy tym w rachubę pozycje,dotyczące kultury i ochrony zdrowia oraz pochodzące z oszczędności,osiągniętych przez przemysł miejscowy.

Do nakładów pozalimitowych /poza planem/ należą także nakłady na budowę leczniczych zakładów weterynaryjnych,ambulatoriów,urządzeń izolacyjnych,remiz pożarniczych oraz nakłady,związane z nabyciem urządzeń przeciwpożarowych. Nakłady te pokrywane są z określonego odsetka premii ubezpieczeniowych itp.

Wszystkie środki,przeznaczone na inwestycje pozalimitowe /pozaplanowe/ muszą być dysponowane w Banku Państwowym na rachunek przedsiębiorstwa,o ile nakład z sum budżetowych na dany obiekt nie przekracza 100.000 rubli ; w przeciwnym zaś wypadku

deponuje się je w banku specjalnym dla inwestycji długoterminowych. Banki przydzielają środki na te nakłady i kontrolują sposób ich użycia na mocy ogólnych,zasadniczych wytycznych, obowiązujących przy finansowaniu inwestycji.

Koszty remontów kapitalnych zarówno ~~tak~~ budynków jak i wyposażenia technicznego pokrywa się przedewszystkim z odpisów amortyzacyjnych; jeżeli zaś nie wystarczają one na dokonanie potrzebnych remontów, wtedy asygnuje się na te środki także z funduszów budżetowych.

Kapitalne remonty poszczególnych obiektów mogą i muszą być w pewnych wypadkach wykonywane również z innych finansowych źródeł. Naprzykład kapitalne remonty szkół powszechnych, niższych i średnich, w osadach rolniczych przeprowadza sobie ludność rolnicza z własnych środków.

Kapitalny remont budynków mieszkalnych przeprowadza się z wpływów z czynszu /1% ogólnej sumy tych wpływów w budynkach murowanych,a 2% w innych/ oraz z wpływów z czynszu za lokale handlowe i składowe w wys. 95% tego czynszu; wpływy te wpłaca się na rachunek Centralnego Funduszu Kapitalnych Remontów właściwego komitetu wykonawczego,który je rozdziela według obiektów.

Remont kapitalny dróg przeprowadza się przy współudziale mieszkańców.

W ten sposób przy planowaniu remontów kapitalnych trzeba się liczyć z koniecznością mobilizacji wszystkich przeznaczonych na te cele środków,by zapewnić utrzymywanie wszystkich przedsiębiorstw,budowli,ich wyposażenia technicznego itd. w stanie dobrym.

VII. Regionalne planowanie inwestycji.

Miejscowa komisja planowania musi mieć prawo czynnego udziału w wyborze miejsca,gdzie ma powstać dany obiekt, /przedsiębiorstwo przemysłowe,zakład, służący celom kultury, zakład leczniczy itd/, jeżeli w grę wchodzą obiekty,należące do kompetencji komitetów wykonawczych rad delegatów pracowniczych.

Przy opracowaniu planu inwestycji przemysłowych komisje planujące kierować się winny uchwałą 18 kongresu Wszechzwiązkowej Partii Komunistycznej /bolszewików/ o walce z gigantomanią w inwestycjach budowlanych oraz o przejściu do zakrojonej na wielką skalę budowy średnich i mniejszych przedsiębiorstw we wszystkich gałęziach gospodarki narodowej .Budowa

mniejszych i średnich przedsiębiorstw wymaga mniej nakładów pieniężnych oraz mniej materiałów niż budowa przedsiębiorstw - olbrzymów i umożliwia szybkie uruchomienie wybudowanych przedsiębiorstw,dzięki czemu zapewni się znaczne zwiększenie produkcji.

Wydatki na inwestycje budowlane powinny dać jak najszybsze wyniki. Przy ustalaniu planu iwestycyjnego na dany okres /rok,kwartał/ należy przede wszystkim określić,jak ich środków pieniężnych oraz ile i jakich materiąłów wymagać będzie,dokończenie tych obiektów,których budowę rozpoczęto już w okresie poprzednim. Nie można dopuścić do rozpraszania funduszów inwestycyjnych na budownictwo wielkiej ilości obiektów i konieczne jest skupienie wszystkich środków na budowanie przedsiębiorstw,które mogą być włączone do procesu produkcyjnego w najkrótszym czasie.

Sprawę budowania nowych przedsiębiorstw przemysłowych, o ile chodzi o przemysł,podległy miejscowym komitetom wykonawczym, należy rozstrzygać pozytywnie, jeśli przedsiębiorstwa te są przeznaczone do wprowadzenia nowej produkcji oraz oparte są na miejscowych źródłach surowców i paliwa. Przy rozpatrywaniu kwestii,dotyczącej konieczności wybudowania nowych przedsiębiorstw,przede wszystkim należy stwierdzić,czy jest w pełni wykorzystany potencjał przedsiębiorstw istniejących.Ponadto należy sporządzić bilans tych rodzajów produkcji, dla których nowe przedsiębiorstwo jest przeznaczone,aby przekonać się,czy należy tę produkcję podwyższyć.Trzeba bezwzględnie pamiętać o budowie nowych przedsiębiorstw miejscowego przemysłu materiałów budowlanych /cegieł,wapna itd/ w okręgu,kraju powiecie,gdzie istniejąca miejscowa produkcja nie wystarcza na pokrycie miejscowych potrzeb,a wskutek tego muszą być dowożone materiały budowlane z innych powiatów i odwrotnie - nie można dopuścić do budowy nowej fabryki tych materiałów,tam gdzie produkcja miejscowa jest już nadmierna. Oprócz kontroli właściwego wykorzystania potencjału wytwórczego przedsiębiorstw które są w ruchu,należy zbadać możliwość adaptacji istniejących budynków dla celów produkcji przemysłowej,by zwiększyć tą drogą część nakładu,przeznaczoną na zakup i zainstalowanie wyposażenia technicznego.

VIII. Zakończenie.

Największym problemem,przed którym stoi Związek Radziecki /nie/ jest stworzenie potencjału produkcyjnego,zbędnego dla wykonania zasadniczego zadania gospodarczego ZSRR,t.j.dogonienia

i prześcignięcia najbardziej rozwiniętych gospodarczo państw świata.

Przy badaniu warunków spełnienia tych zadań jest rzeczą ciekawą stwierdzenie związku między tempem wzrostu produkcji, kapitałów zakładowych oraz inwestycji przemysłowych. Według danych J.A.Joffe wzrost tych trzech pozycji w pierwszych trzech pięciolatkach radzieckich wygląda jak następuje :

Okres	Wzrost wartości :		
	inwestycji	kapitałów zakładowych	produkcji
1-sza pięciolatka	5 krotny	2,4 krotny	2,4 krotny
2-ga "	2,6 "	2,7 "	2,2 "
3-cia "	1,7 "	2,1 "	1,9 "

Na podstawie tych danych Joffe wnioskuje, że ogólna wartość inwestycji po trzeciej pięciolatce musi wzrastać w przybliżeniu w tempie, równym wzrostowi wartości produkcji przemysłowej. Dokładny wolumen inwestycji na dany okres może być, oczywiście, ustalony jedynie po rozważeniu planu produkcyjnego, możliwości wykorzystania istniejącego wyposażenia technicznego w każdej poszczególnej gałęzi gospodarki /np.drogą zwiększenia ilości zmian oraz ilości dni roboczych w roku/ oraz możliwości stworzenia rezerwowych potencjałów w tych gałęziach.

Charakterystycznym rysem planowania radzieckiego jest wielka skala nakładów inwestycyjnych, przeznaczonych dla ciężkiego przemysłu, którego rozwój jest podstawą szybkiego rozwoju wszystkich gałęzi gospodarstwa narodowego - przemysłu, budownictwa, rolnictwa i komunikacji, a tym samym - podstawą potęgi gospodarczej i wojskowej ZSRR.

W czwartej pięciolatce część inwestycji, przeznaczonych na rozwój ciężkiego przemysłu, wyniesie więcej niż połowę wszystkich planowanych inwestycji.

Dzięki świadomej swego celu polityce stalinowskiej w planowaniu inwestycji, udało się ludowi sowieckiemu podnieść ZSRR do poziomu przodujących państw przemysłowych świata, odnieść zwycięstwo nad faszystowskim napastnikiem i uwolnić podbite narody z jarzma faszystowskiego. Polityka ta jest

również gwarancją technicznej,gospodarczej i wszelkiej innej niezależności Związku Radzieckiego oraz wszystkich wolność miłujących narodów demokratycznych,któro nie chcąprzyjąć poddaństwa międzynarodowej reakcji.

Literatura,z której korzystano:

Slovar - sprawocznik po socialno-ekonomiczeskoj statistike, Gosplanizdat 1944.

Posobije po statistike dlja rajonnych i uczastkowych inspektorow CSU Gosplana SSSR,Gosplanizdat 1945.

Prof.N.N.Rowińskijj: Gosudarstvennyj bjudżet SSSR,Gosfinizdat 1944.

L.Wołodarskij : Planirowanije miestnowo chozjaijstwa i kulturnowo stroitelstwa, Gosplanizdat 1945 .

J.Ługanin :Kierowanie i planowanie przemysłu ZSRR,Praga 1947.

W.W.Anisimow,W.E.Nikolajew: Amortyzacja funduszu mieszkaniowego,isdatelstwo narkomchoza RSFSR,1946.

J.A.Joffe : Osnownaja ekonomiczeskaja zasadcza SSSR,Gosplanizdat 1939.

L.M.Gatowskij : Osnownyje zadaczi nowowo pjatiletnevo plana, izdatelstwo "Prawda",1946.

.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.